

Detailrapport 08 Vragen los v/h Raadsplein (ID 642)

Veld	Waarde
Datum vraag	19-10-2023
Onderwerp	Ongevraagd advies Koepel Sociaal Domein
Fractie(s)	GroenLinks
Vraag	8 oktober jongstleden ontvingen wij een ongevraagd advies van het Koepel Sociaal Domein. Wij willen graag een reactie vanuit het college ontvangen. De begeleidende brief stelt dat er een hoog percentage afwijzingen was van de aanvragen voor energietoeslag. Vraag 1: Is dit percentage hoog vergeleken met het aantal afwijzingen in andere gemeenten/landelijke cijfers? Vraag 2: Wat zijn de meest voorkomende redenen dat aanvragen zijn afgewezen? Onze gemeente heeft een aantal aanbevelingen uit de Handreiking eenmalige energietoeslag niet overgenomen. Vraag 3: Waarom is gekozen geen hardheidsclausule in de beleidsregels op te nemen? Vraag 4: Is het college het eens met de conclusie van de KSD dat aspirant-aanvragers ontmoedigd werden om een aanvraag te doen? De KSD stelt dat ambtenaren instructie hebben om de beleidsregels naar de letter van de wet uit te voeren. Vraag 5: Herkent het college zich in deze uitspraak? Vraag 6: Hoe strookt dit met de principes maatwerk en passende hulp?

	De KSD doet enkele aanbevelingen om door te voeren in het beleid. Vraag 7: Welke aanbevelingen neemt het college over? Graag een reactie per aanbeveling. Vraag 8: Als deze is geschreven ontvangen wij graag de schriftelijke reactie op de Koepel Sociaal Domein. In de Begrotingsraad van 2022 deed het college n.a.v. onze motie 'Inkomensgrens kwijtschelding gemeentelijke heffingen naar 120%' de toezegging om deze motie op de lange termijn 'in de vorm van een energiefonds of iets dergelijks (te) bezien'. Wethouder Dijkshoorn gaf aan de intentie te steunen en dit te willen koppelen aan de energietoeslag en de motie Samen de winter door. Vraag 9: In hoeverre is hier uitvoering aan gegeven?
Antwoord	Antwoord 1: Wij hebben geen inzage in de exacte aantallen van andere gemeenten of op landelijk niveau. Wel komt uit een onderzoek van Bureau Bartels onder 108 gemeenten naar voren dat circa een derde (34%) van het totale aantal aanvragen is afgewezen. In onze gemeente ligt dat percentage rond de 28% (30% als buiten behandeling gestelde aanvragen worden meegerekend). Antwoord 2: Een te hoog inkomen is de meest voorkomende reden. Daarnaast waren er ook een aantal afwijzingen, omdat al eerder een energietoeslag was ontvangen. Dat waren bijvoorbeeld personen die een (digitale) aanvraag twee of zelfs drie keer hadden ingediend. En personen die ambtshalve een eenmalige energietoeslag kregen, maar in de tussentijd een aanvraag hadden ingediend.

Antwoord 3:

Omdat een hardheidsclausule in beleidsregels overbodig is. De “wettelijke hardheidsclausule” van artikel 4:84 Algemene wet bestuursrecht geldt namelijk altijd. Daarin staat dat de beleidsregels gevolgd moeten worden, tenzij onverkorte toepassing van een beleidsregel voor een belanghebbende ‘gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig (zouden) zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen’. Dan moet van de beleidsregel worden afgeweken. Deze, in feite, evenredigheidsstoets is de afgelopen jaren ruimer uitgelegd door de hoogste rechters in ons land (jurisprudentie). Om die reden wordt ook een wetswijziging voorbereid waarmee onder andere dit artikel wordt aangepast. In de tussentijd hebben wij ons bij uitvoering van de eenmalige energietoeslag aan de meest recente jurisprudentie gehouden.

Antwoord 4:

Nee. Teksten zijn voor interpretatie vatbaar. Helaas zijn de aangehaalde teksten door de Koepel Sociaal Domein (KSD) opgevat als een ‘ontmoediging voor aspirant-aanvragers’. De teksten zijn niet om die reden aan onze communicatie toegevoegd. Onze communicatie is tussentijds meerdere keren aangepast. Wijzigingen in de beleidsregels werden gecommuniceerd, de inkomensgrenzen werden aangepast vanwege de halfjaarlijkse indexatie van de bijstandsnormen, en ook tekstvoorstellen van burgers zijn overgenomen om de teksten zo simpel mogelijk en leesbaar te houden. De door de Koepel Sociaal Domein aangehaalde tekst is tussentijds toegevoegd om overbelasting van de uitvoering te voorkomen. Gesignaleerd werd namelijk dat er heel veel aanvragen kwamen met enorme overschrijdingen van de inkomensgrens per maand.

Gelet op het aantal aanvragen (1283), het aantal toekenningen (1201; inclusief ambtshalve) en de verwachte doelgroep (1000) hebben wij niet de indruk dat inwoners een belemmering hebben ervaren voor het doen van een aanvraag.

Antwoord 5:

De KSD heeft in eerdere overleggen gesteld dat wethouder Tuijp in een ander overleg met de KSD heeft aangegeven dat ambtenaren de instructie hebben om de beleidsregels naar de letter uit te voeren. Aangegeven is dat in onze gemeente bewust is gekozen voor harde inkomensgrenzen van 120% van

	het sociaal minimum. Niet dat ambtenaren de instructie hebben om de beleidsregels naar de letter uit te voeren. Het maakt uiteindelijk niet uit welke grens gehanteerd wordt, ook een marginale grens kent een grens. En bij elke grens zullen er groepen huishoudens zijn die 'net' buiten de vastgestelde grens vallen. Onze inkomensgrenzen zijn gedurende de gehele looptijd transparant en duidelijk gecommuniceerd naar inwoners toe. Antwoord 6: Als college hebben wij de bevoegdheid gekregen om in 2022 en 2023 bijzondere bijstand in de vorm van een eenmalige energietoeslag toe te kennen. Het gaat om een vorm van categoriale bijzondere bijstand, waarbij niet wordt gekeken of deze ook daadwerkelijk nodig is (geen noodzakelijkheidstoets). Op basis van een vooraf vastgestelde doelgroep wordt bekeken of iemand recht heeft op deze energietoeslag. Het hoofddoel van de regeling is een snelle ondersteuning van huishoudens die als gevolg van de sterk gestegen energiekosten in de financiële problemen dreigen te raken. Waarbij het de bedoeling is de doelgroep zo vast te stellen dat daaraan de (aannemelijke) veronderstelling ten grondslag ligt dat het om huishoudens gaat die met gestegen energiekosten zijn geconfronteerd. De regeling voorziet niet in maatwerk. De regeling is juist in het leven geroepen door het Rijk om zo min mogelijk maatwerkbeoordelingen via de individuele bijzondere bijstand uit te hoeven voeren. Wel blijft artikel 4:84, zoals onder vraag 3 al is toegelicht, altijd van toepassing. Daarin zit de mogelijkheid van maatwerk verwerkt, wanneer toepassing van de beleidsregels in individuele gevallen leidt tot onevenredige gevolgen ten opzichte van het doel van de regeling. Ten aanzien van passende hulp verwijzen wij naar de beantwoording bij vraag 7. Antwoord 7: Ten aanzien van de aanbevelingen voor de energietoeslag van vorig jaar (2022) kunnen wij aangeven deze niet te gaan volgen. De aanbevelingen van de KSD zijn op verschillende manieren aan ons kenbaar gemaakt. We hebben in een eerdere schriftelijke reactie aan en meerdere gesprekken met de KSD ons beleid toegelicht. De reactie is tevens aan de Participatieraad meerdere malen mondeling toegelicht. Naast
--	--

het ontbreken van de noodzaak hebben wij het volgende aangegeven:

“Als gemeente zetten wij in op het bevorderen van bestaanszekerheid. Structurele oplossingen hebben daarmee de voorkeur boven tijdelijke oplossingen. Verduurzaming en energie besparen of inwoners ondersteunen bij het maken van bewuste financiële keuzes kunnen op langere termijn meer opleveren dan het ontvangen van een eenmalig bedrag. Waar andere mogelijkheden nog uitkomst kunnen bieden, wordt op ingezet. Denk aan mogelijkheden op het gebied van werk, energie besparen of budget begeleiding. De bedoeling is dat onze inwoners deze mogelijkheden benutten. Het verruimen van een ongerichte regeling als de eenmalige energietoeslag lag dan ook niet voor de hand. Inkomensondersteuning via (bijzondere) bijstand is bovendien bedoeld als vangnet voor mensen die het écht (tijdelijk) nodig hebben. En waar geen andere vormen van ondersteuning meer voor mogelijk zijn of deze onvoldoende zijn. Uiteindelijk kunnen wij inwoners hier beter mee helpen en is de ondersteuning ook passend.”

Besluitvorming over de energietoeslag van 2023 volgt nog. Onderdeel van dit proces is de ambtelijke voorbereiding en de adviesroute bij de KSD. Het ongevraagd advies doorkruist dit proces, omdat hierin al aanbevelingen zijn gedaan die normaal volgen na de ambtelijke voorbereiding in samenwerking met de Participatieraad en uiteindelijk via een gevraagd advies. Dat is de gebruikelijke route bij op te stellen beleid. Deze route is vorig jaar ook doorlopen.

Vraag 8:

Er wordt gewerkt aan een schriftelijke reactie op het ongevraagd advies van de KSD. Deze wordt zo snel mogelijk verstuurd. Hoewel geen onderdeel van het gebruikelijke proces, kunnen we deze reactie ter kennisname aan de gemeenteraad aanbieden.

Antwoord 9:

Eind 2022 hebben wij uw gemeenteraad onze maatregelen tegengaan energiearmoede gepresenteerd. Daarmee hebben wij ingezet op maatregelen die meer impact hebben. Bij brief van 3 mei 2023 hebben wij u via een raadsinformatiebrief op de hoogte gebracht van de stand van zaken ten aanzien van die maatregelen op dat moment.

Opmerkingen	In de bijlage de reactie van het college op het ongevraagd advies.
Bijlage(s)	Reactie op ongevraagd advies KSD over de energietoeslag 2022 en 2023